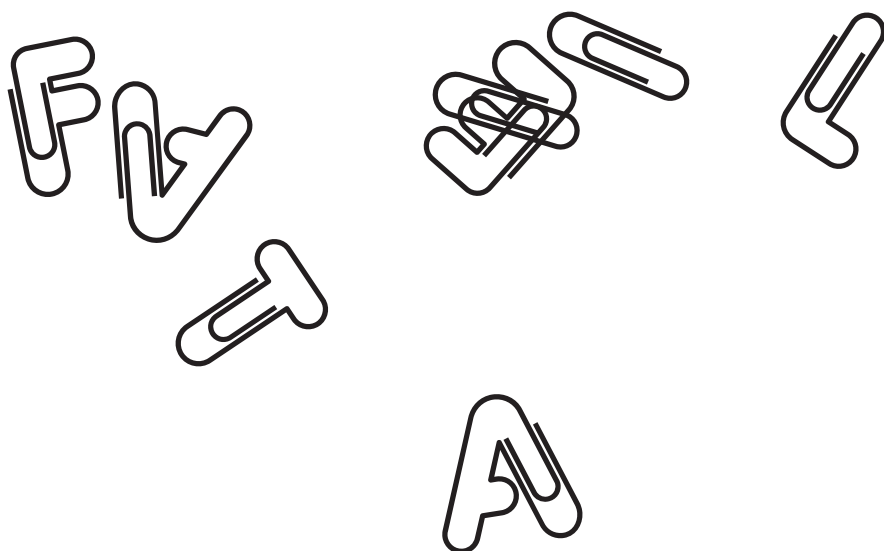

FATALE Spring Salon 2009: Anthology Works

Söndag 31 maj, 13.00–18.00
Iaspis, Konstnärsnämnden
Maria skolgata 83, Stockholm

Sunday 31 May, 1–6 pm
Iaspis, Konstnärsnämnden
Maria skolgata 83, Stockholm

FATALE Spring Salon 2009: Anthology Works

FATALE (Feminist Architecture Theory: Analysis Laboratory Education) presenterar en arkitektur-salong som utforskar och producerar "feministiska rum". Tre samlingsvolymerna med kritiska feministiska texter om arkitekturteori är utgångspunkt för evenemanget, där antologiernas redaktörer/arkitekter medverkar: Carina Listerborn, *Speglingar av rum* (2005), Doina Petrescu, *Altering Practices: Feminist politics and poetics of space* (2007) och Jane Rendell, *Gender Space Architecture* (2000). Salongens deltagare bjuds in att, i dialog med dessa, projicera sina tankar och drömmar mot en framtida antologi – att bygga feminismen.

FATALE är en lärar- och forskargrupp på Arkitekturskolan KTH i Stockholm. Gruppen, som grundades 2007, bedriver forskning och undervisning inom, och genom, feministisk arkitekturteori. De ser sin verksamhet som en maktkritisk praktik där genus fungerar som en utmärkande analyskategori ofta genom intersektion med andra maktstrukturer. Deras målsättning är att öka kunskapen om hur föreställningar och antaganden om genus aktivt påverkar arkitekturämnet – både hur dessa förmedlas i utbildningen och hur de förvaltas i yrkeslivet – och omvänt hur arkitektur, som byggd miljö, i sin tur påverkar dessa föreställningar, samt att omforma och utveckla ämnet utifrån denna kritik. FATALE består av Katarina Bonnevier, Brady Burroughs, Katja Grillner, Meike Schalk och Lena Villner.

FATALE Spring Salon 2009 är initierad av FATALE och producerad i samarbete med Iaspis. Projektledare Iaspis: Magnus Ericson; projektkoordinator Iaspis: Sara Teleman. Text: FATALE. Grafisk design: Jonas Williamsson och Martin Frostner. Översättning: Hans Olsson.

Iaspis

Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer

The Swedish Arts Grants Committee's International Program for Visual Artists

Maria skolgata 83
118 53 Stockholm, Sweden
+46 (0)8 – 50 65 50 00
www.iaspis.com

FATALE (Feminist Architecture Theory: Analysis Laboratory Education) presents an architectural salon exploring and producing "feminist space". Three critical collections of feminist writings in architecture theory are the point of departure for the event, bringing together the editors/architects of these anthologies: Carina Listerborn, *Speglingar av rum* (2005), Doina Petrescu, *Altering Practices: Feminist politics and poetics of space* (2007) and Jane Rendell, *Gender Space Architecture* (2000). In dialogue with these, the participants in the salon are invited to project their thoughts and dreams into a future anthology – building feminism.

FATALE is a group of researchers and educators at the School of Architecture and the Built Environment, Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. The group was founded in 2007, pursuing research and education within, and through, feminist architecture theory. They consider their activities a critical practice where gender acts as a significant analytical category often through the intersection with other power relations for looking at space. Their aim is to increase the awareness and knowledge of the effect of gender perceptions and assumptions of space on the subject of architecture – both how these perceptions are promoted within education, and how they are formed, reproduced and maintained in professional life – as well as the effect of architecture, as built environment, on gender perceptions, and further to use this critical perspective to reform and revitalize the subject. FATALE are: Katarina Bonnevier, Brady Burroughs, Katja Grillner, Meike Schalk and Lena Villner.

FATALE spring salon 2009 is initiated by FATALE and produced in collaboration with Iaspis. Project Manager Iaspis: Magnus Ericson; project coordinator Iaspis: Sara Teleman. Text by FATALE. Graphic design: Jonas Williamsson and Martin Frostner. Translation: Hans Olsson.

FATALE Spring Salon 2009: Anthology Works

Söndag 31 maj, 13.00–18.00
Iaspis, Konstnärsnämnden
Maria skolgata 83, Stockholm

Innehåll

Roller

Värdskap, några förberedda aktörer, scenarbetare, deltagare, särskilt inbjudna gäster, fotograf, filmare, antecknare

Container

Iaspis, Konstnärsnämnden, Maria skolgata 83

Tidsrymd

Söndag, 31 maj, 13.00–18.00, middag efter salongen

Rubrik

Anthology Works

Förtäring

Kaffe och bakelse, snacks och drinks, fika, snittar, middag och vin.

Klädsel

Vänligen klä er

Dokumentation

Salongen ska lämna avtryck i form av dokumentation; bild, text, ljudinspelning, film

Medtag

En fråga, ett tema, en kommentar, en text och/eller en bild. Överlämnas vid ankomst

Sunday 31 May, 1–6 pm
Iaspis, Konstnärsnämnden
Maria skolgata 83, Stockholm

Table of Contents

Roles

Representation, some prepared actors, stage workers, participants, specially invited guests, photographer, filmmaker, note-taker.

Container

Iaspis, Konstnärsnämnden, Maria skolgata 83

Time span

Sunday, May 31, 1–6 pm, post-salon dinner

Title

Anthology Works

Refreshment

Coffee and cakes, snacks and drinks, coffee/tea, finger food, dinner and wine

Dress code

Please dress

Documentation

The salon will leave an imprint in the form of documentation; images, texts, sound, films

Bring

A question, a theme, a comment, a text, and/or an image. To be handed over upon entry.

Anthology Works

De flesta arkitekturteoretiska antologier som finns idag är präglade av frånvaron av kvinnliga författare och praktiker inom fältet. De förmedlar intrycket att kvinnor antingen inte har varit speciellt aktiva, eller så skrivs de in i en diskurs av marginalisering inom arkitekturen. På motsvarande sätt osynliggörs andra röster som avviker från den vita, manliga och heterosexuella norm som präglar den västerländska arkitekturdiskursen. Det här är ett stort problem för den samtida arkitekturen, för alla som verkar professionellt inom fältet, och, kanske allvarligast, för varenda en som bebor och verkar i den omvärld som ritas och byggs av arkitekter idag.

Vi bjuder in dig att delta i vårt antologiprojekt *Feministisk Arkitekturteori: En genusinriktad arkitekturantologi* med texter och projekt som har feministiska perspektiv på arkitektur; som lyfter fram kvinnliga arkitekters arbete; som kritiserar en patriarkal arkitektursyn; som ger metoder för arkitekturkritik utifrån feministiska teorier och genusperspektiv; och som ger kritiska perspektiv på konkreta verk och möjliggör andra tolkningsmodeller. Antologin ska innehålla översättningar av betydande texter och verk inom ämnet. En balans och dialog mellan viktiga skrifter av kanonfigurer och viktiga projekt i relation till nyare diskurser ska finnas och mellan internationella och svenska perspektiv.

Ambitionen är att genom ett intersektionellt perspektiv på urval och tematisering mobilisera en mer generell kritik av normativitet och uteslutningsmekanismer inom arkitekturområdet som förutom genus även berör sexualitet, funktionshinder, etnicitet, hudfärg, klass m.m. Antologins texter och projekt skall inte bara dokumentera, berätta och kritisera, utan framförallt befatta sig med metoder, strategier, och taktiker för en förändrad arkitektur- och designpraktik.

Frågor

Allt det här låter sig sägas. Men att göra de konkreta val som bestämmer vad som nödvändigtvis måste finnas med, vad som inte får plats, vilket urval som kan vara särskilt viktigt just här, i en svensk kontext, eller som lägger sig framför en internationell frontlinje (eller kanske gör just det på basis av ett lokalt perspektiv) är i praktiken svårt. Man kan både beskriva vad vi gör som en framlyftande, upptäckande, samlande praktik; och samtidigt som en på olika grunder uteslutande praktik (vad som väljs bort). Den arkitekturdiskurs vi kritiserar och har ambitionen att vidga och komplicera är samtidigt den inifrån vilken vi själva opererar.

Anthology Works

Most of the existing architectural theoretical anthologies are marked by the absence of female writers and practitioners, conveying the impression that women have not been very active or have been written into a discourse of marginalisation within architecture. Similarly invisibilised are other voices that deviate from the white, male and heterosexual norm that characterises western architectural discourse. This is a major problem for contemporary architecture, for all the professionals in the field, and, perhaps most seriously, for everyone who lives and works in environments designed and built by architects of today.

We invite you to participate in our anthology project *Feminist Architectural Theory: a gender-orientated architectural anthology* comprising texts and projects with a feminist perspective on architecture; highlighting the work of female architects; critiquing the patriarchal view on architecture; providing methods for architectural critique based on feminist theory and a gender perspective; and offering critical perspectives on concrete works, enabling other models of interpretation. The anthology will comprise translations of significant texts and works within the field. There will be a balance and a dialogue between important texts by canonical figures and significant projects in relation to more recent discourse, and between international and Swedish perspectives.

The ambition is to employ an intersectional perspective on the selection and thematisation in order to mount a more general critique of normativity and exclusion mechanisms in the area of architecture, which, in addition to gender, also includes sexuality, disabilities, ethnicity, skin colour, class etc. The anthology texts and projects will not only document, narrate and critique but first and foremost deal with methods, strategies and tactics for transforming architecture and design practice.

Questions

All this is quite plausible. But to make the actual choices to determine what ought to be included, what to exclude, what kind of selection might be especially important here in a Swedish context, or what may be ahead of the international front line (perhaps just because it is based in a local perspective) – all this is very difficult. What we do may be described as a practice that highlights, explores and collects, as well as a practice that – on various grounds – excludes (what is omitted). The architectural discourse that we critique and aspire to extend and complicate is, at the same time, the very practice from which we operate.

Nyckelord

Gender som analytisk kategori; queerfeministisk arkitekturkritik, kritik av arkitektens yrkesroll; feminismer (materiell, liberal, strukturell, essentiell, radikal, marxistisk/socialistisk, anarkistisk, queer, anti-racistisk) och arkitektur; kritik mot smak-regimen; "Altering (Architectural) Practices"; positioneringar: marginal och center; parodi, pastisch, sexualitet; vithet; arkitektur och kropp; rum och makt; performance och performativitet; diaspora.

Salong

Historiskt har salonger haft stor betydelse för kvinnors kamp för medborgerliga rättigheter, ett slags offentligt sfär som ägde rum i den privata bostaden dit kvinnor enligt 1800-talets ideologi var hänvisade. Teatervetaren Sue-Ellen Case beskriver salongen som en slags personlig teater där inga självklara uppdelningar kan göras mellan privat/offentligt, aktör/publik, teori/praktik eftersom den är både vardagsliv och teater. Historikern Dena Goodman har visat hur umgänget i de franska salongerna på 1700-talet blev en modell för den franska republiken. Repressiva lagar och normer har gjort salongerna till viktiga platser för utveckling av idéer, samhällsförvandling och kulturell produktion. Salongen pekar ut rummets betydelse för vad som kan sägas.

En salong uppstår i handlingen, det sammanhang som under en tidrymd flätas av deltagare och deras aktioner (samtal, utspel, lyssnande, flört, tecknande, häng, gester) och en "teatersalong" med rekvisita, möbler, dörrar, dryck, snacks, kläder, tapeter, angränsande rum. Salongen rör sig dessutom kring olika ämnen, texter, frågeställningar, ibland över flera platser. Den kan utspela sig i en mängd olika containrar, oavsett om platsen är ett garage, ett café, en trädgård blir de salonger genom iscensättningen av en salong. Iscensättningen förändrar, till och med skapar arkitekturen i en slags omläsning. Salongens arkitektur finns när den utspelar sig. Den uppstår i användningen. Men det betyder inte att den uppstår ur ett oskrivet blad, eller att det byggda är en innehållslös ram som ska fyllas, det finns alltid redan anslag, tydliga, ofta outtalade regler, normer och användningssätt.

Key words

Gender as an analytical category; queer feminist architecture critique, critique of the architect's professional role; feminisms (material, liberal, structural, essential, radical, Marxist/socialist, anarchist, queer, anti-racist) and architecture; critique of the taste regime; "Altering (Architectural) Practices"; positioning: marginal and central; parody, pastiche, sexuality; whiteness; architecture and body; space and power; performance and performativity; diaspora.

Salon

Historically, salons have played an important role for women's struggle for civil rights, a kind of public sphere that took place in private homes, to which women, according to 19th century ideology, were confined. The theatre theorist Sue-Ellen Case describes the salon as a sort of private theatre without any obvious divisions into private/public, actor/audience, theory/practice, since it is both everyday life and theatre. The historian Dena Goodman has demonstrated how the social intercourse in 18th century French salons became a model for the French Republic. Repressive laws and norms have turned salons into important spaces for the development of ideas, social change and cultural production. The salon points to the importance of the space for what can be discussed.

A salon emerges as a result of action – a context which, for a period of time, is intertwined by participants and their actions (conversation, interaction, listening, flirtation, drawing, hanging-out, gestures) and a "theatre salon" with props, furniture, doors, refreshments, snacks, clothes, wallpaper, adjacent rooms. In addition, the salon touches upon various issues, texts, questions, sometimes across several spaces. It can take place in a number of different containers. Whether it is a garage, a café, a garden, they become salons through the staging of a salon. The staging transforms, even creates the architecture in a kind of re-reading. The architecture of the salon exists as it takes place. It arises in the usage. But that does not mean that it appears from a blank sheet, or that the construction is a meaningless frame to be filled; there are already intentions, clear, often unspoken rules, norms and methods of application.

Medverkande:

Carina Listerborn är lektor och forskare i stadsbyggnad vid Malmö högskola och forskare i stadsplanering vid Lunds universitet. Hennes forskning är fokuserad på genusgeografi och urbanforskning med ett intersektionellt perspektiv (genus, klass och etnicitet). Listerborn har belyst frågor om stadens offentliga rum genom att synliggöra en bortglömd verklighet eller osynliggjorda rumsliga maktordningar. 2005 var hon medredaktör för den queerfeministiska antologin *Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang*, och 2007 var hon temareddaktör för "Arkitektur och boende", *Tidskrift för genusvetenskap*, nr 3, 2007.

Doina Petrescu är docent vid Department of Architecture vid Sheffield University. Hon är redaktör för *Altering Practices. Feminist Politics and Poetics of Space* (2007), och medredaktör för *Architecture and Participation* (2005), samt *Urban Act* (2007). Tillsammans med Constantin Petcu och andra har hon grundat *aaa* (atelier d'architecture autogérée) i Paris, en praktik inriktad på projekt inom aktivism, arkitektur, urbana studier, konst, och rumslig forskning, och mellan praktik och teori.

Jane Rendell är professor och Director of Architectural Research vid Bartlett School of Architecture i London. Hon är arkitekt, konstkritiker och historiker. Författare till bland annat *Site-Writing* (publiceras 2009) och *Art and Architecture: A Place Between* (2006), samt *The Pursuit of Pleasure* (2002). Hon är medredaktör för *Critical Architecture* (2007), *Spatial Imagination* (2005), *The Unknown City* (2001), *Intersections* (2000), *Gender, Space, Architecture* (1999), och *Strangely Familiar: Narratives of Architecture in the City* (1995).

Participants:

Carina Listerborn is senior lecturer in urban studies at Malmö University, and researcher in urban planning at Lund University. Her research focuses on urban questions of gender and planning (theory); or gender geography and urban research with an intersectional perspective (gender, class, and ethnicity). Listerborn illuminates questions of public space through unearthing forgotten realities and invisible spatial power relations. In 2005, she co-edited the queerfeminist anthology *Speglingar av rum. Om könskoderade platser och sammanhang*, and in 2007, she edited the journal *Tidskrift för genusvetenskap's* theme issue "Arkitektur och boende" (*Architecture and Living*), no 3, 2007.

Doina Petrescu is reader at the Department of Architecture at Sheffield University. She is the editor of *Altering Practices. Feminist Politics and Poetics of Space* (2007), and co-editor of *Architecture and Participation* (2005), and of *Urban Act* (2007). With Constantin Petcu and others, she has formed *aaa* (atelier d'architecture autogérée) in Paris, a practice which pursues projects between activism, architecture, urban studies, art, and spatial research, and between practice and theory.

Jane Rendell is professor and director of Architectural Research at the Bartlett School of Architecture in London. An architectural designer and historian, art critic and writer, she is author of *Site-Writing* (forthcoming, 2009) and *Art and Architecture: A Place Between* (2006), and *The Pursuit of Pleasure* (2002). She has co-edited *Critical Architecture* (2007), *Spatial Imagination* (2005), *The Unknown City* (2001), *Intersections* (2000), *Gender, Space, Architecture* (1999), and *Strangely Familiar: Narratives of Architecture in the City* (1995).

FATALE:

Katarina Bonnevier, arkitekt och fil.dr. Lärare och forskare vid Arkitekturskolan KTH. Författare bl.a. till avhandlingen *Behind Straight Curtains – Towards a Queer-feminist Theory of Architecture* (AxlBooks 2007)

Brady Burroughs, arkitekt. Lärare vid Arkitekturskolan KTH. Författare till kandidatuppsats i genusvetenskap: *Do Bodies Matter?: Stone, water, light, skin and material performativity in Therme Vals* (Stockholms Universitet 2007)

Katja Grillner, arkitekt och professor, Kritiska studier i arkitektur. Författare bland annat till avhandlingen *Ramble, linger and gaze – dialogues from the landscape garden* (KTH 2000) och medredaktör till *Architecture and Authorship* (Black Dog Publishing 2007)

Meike Schalk, arkitekt och fil.dr. Lärare och forskare vid Arkitekturskolan KTH. Författare bl.a. till avhandlingen *Imagining the Organic City – Modern Tropes of Organization* (SLU, Alnarp 2007)

Lena Villner, docent i arkitekturhistoria. Lärare och forskare vid Arkitekturskolan KTH. Författare bland annat till avhandlingen *Tempelman: Arkitekten Olof Tempelman 1745–1816* (Stockholmia förlag 1997).

FATALE:

Katarina Bonnevier, architect and PhD. Lecturer and researcher at the School of Architecture and the Built Environment, Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. Author of, among others, the dissertation: *Behind Straight Curtains – Towards a Queer-feminist Theory of Architecture* (AxlBooks 2007)

Brady Burroughs, architect. Lecturer at the School of Architecture and the Built Environment, Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. Author of the graduate thesis in gender studies: *Do Bodies Matter?: Stone, water, light, skin and material performativity in Therme Vals* (Stockholm University 2007)

Katja Grillner, architect and professor, Critical Studies in Architecture. Author of, among others, the dissertation: *Ramble, Linger and Gaze – Dialogues from the Landscape Garden* (KTH 2000) and co-editor of *Architecture and Authorship* (Black Dog Publishing 2007)

Meike Schalk, architect and PhD. Lecturer and researcher at the School of Architecture and the Built Environment, Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. Author of, among others, the dissertation: *Imagining the Organic City – Modern Tropes of Organization* (SLU, Alnarp 2007)

Lena Villner, lecturer in the History of Architecture. Lecturer and researcher at the School of Architecture and the Built Environment, Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. Author of, among others, the dissertation: *Tempelman: Arkitekten Olof Tempelman 1745–1816* (Stockholmia förlag 1997).

Eftertanke

Så olik världen kan te sig!

Utan maktanalys:

Utdrag ur Nationalencyklopedin, Johan Mårtelius:

»Arkitektur (för etymologi se arkitekt), byggnadskonst. Termen avser i vidsträckt betydelse allt mänskligt byggande, i mer avgränsad mening byggnader av särskild dignitet eller konstnärlig ambition. Den infattar då också byggnadskonsten som disciplin och kunskap. Bildligt kan arkitektur beteckna uppbyggnader även hos t.ex. naturobjekt, musik eller poesi.

Arkitektur förenar oåtskiljbart en praktisk, konstruktiv och funktionell sida med en estetisk, harmonisk och symbolisk. Utöver den grundläggande uppgiften att ge skydd och värna hör till arkitekturens värden också att skapa rumslig orientering och ordning, att ge identitet och minnesrikedom åt platser och att förmedla erfarenhet och ideal. /.../

I normalt bruk begränsas dock begreppet arkitektur till att gälla enskilda byggnader och byggnadsgrupper.«

Med maktanalys:

Utdrag ur Encyclopedia of Women, Leslie Kanes Weisman:

»Architecture, buildings, neighborhoods, and cities are cultural artifacts that symbolically declare to society the place held by each of their members. This is true among all cultures throughout of time, from the spatial segregation of women from men in the domestic architecture of almost all Islamic societies, to the segregation of rich and poor in luxury housing and public housing in North American cities.

Even though built space shapes the experience of people's daily lives and the cultural assumptions in which they are immersed, it is easy to accept the physical landscape unthinkingly as a neutral background. But the spatial arrangements of buildings and communities are neither value-free nor neutral; they reflect and reinforce the nature of each society's gender, race and class relations. They are shaped by social, political, and economic forces and values embodied in the forms themselves, the process through which they are built, and manner in which they are used. The built environment contributes to the power of some groups over others and maintenance of human inequality. Architecture thus defined is a record of deeds by those who have the power to build.«

Femkul 1:2005

Without power analysis:

Extract from Nationalencyklopedin, Johan Mårtelius

»Architecture (for etymology, see architect). The art of construction. In a wider definition, the term refers to all human construction; in a more restricted sense to edifices of particular dignity or artistic ambition, in which case it includes architecture as a discipline and knowledge. The term can also be used metaphorically to connote the construction of, for example, natural objects, music or poetry.

Architecture combines inseparably practical, constructive and functional aspects with aesthetic, harmonious and symbolic aspects. In addition to the basic task of providing shelter and protection, the value of architecture also consists of creating spatial orientation and order, to provide identity and richness of memory to places and to convey experience and ideals /.../

In normal usage, the term architecture is restricted to individual buildings and groups of buildings.»

Med maktanalys (With power analysis):

Utdrag ur Encyclopedia of Women, Leslie Kanes Weisman

»Arkitektur, byggnader, bostadsområden och städer är kulturella artefakter som symboliskt visar för samhället vilken plats som medborgarna har. Detta gäller för alla kulturer i alla tider, från hur kvinnor har segregerats rumsligt från män i bostadsarkitekturen i nästan alla islamiska samhällen, till segregationen mellan rika och fattiga i lyxbostäder och allmännyttan i nordamerikanska städer.

Trots att byggda platser formar människors upplevelser av det vardagliga livet och de kulturella antaganden som de är nedsänkta i, så är det lätt att okritiskt acceptera det fysiska landskapet som en neutral bakgrund. Men byggnaders och gemenskapers rumsliga arrangemang är varken värderingsfria eller neutrala; de speglar och förstärker de olika samhällenas köns-, ras- och klassrelationer. De är formade av sociala, politiska och ekonomiska krafter och värderingar som är förkroppsligade i formerna, processerna genom vilka de byggs, och de sätt på vilka de används. Den byggda miljön bidrar till att vissa grupper har makt över andra och till att upprätthålla ojämlikhet. En sådan definition av arkitektur kartlägger handlingar utförda av de som har makten att bygga.»